

6.10 Konklusjon

Ved vurderingen av hvilke inngrep staten kan foreta i minoritetenes rettigheter etter SP artikkel 27, opererer ikke FNs menneskerettskomité med noen skjønnsmessig tolkningsmargin. Bestemmelsen utgjør følgelig en materiell skranke mot inngrep i kulturutøvelsen.

Lagmannsretten har kommet til at vedtaket som er utfordret ved søksmålet i denne saken dels bygger på feil forståelse av faktum, og dels på uriktig forståelse av hva som representerer krenkelse av SP artikkel 27.

Reindriftsstyrets vedtak av 26. februar 2013 bygger etter lagmannsrettens vurdering på uriktig faktum når det er lagt til grunn at det vil være grunnlag for fortsatt drift for denne siidaandelen etter en reduksjon på 35,6 prosent. Slik lagmannsretten forstår vedtaket, er dette det bærende argumentet for at SP artikkel 27 ikke er krenket. Lagmannsretten vurderer det slik at det ikke vil være mulig å drive denne siidaandelen med økonomisk overskudd med et reintall på 75, og viser til den konkrete vurderingen foran.

Landbruks- og matdepartementets vedtak av 10. mars 2014 forstås også å bygge på forutsetningen om at det vil være grunnlag for fortsatt drift for siidaandelen Sara leder med et reintall på 75. Departementet gir i vedtaket uttrykk for at pålegg om forholdsmessig reduksjon ikke innebærer at Sara mister retten til å utøve reindrift. Som nevnt foran risikerer Sara å miste reindriftretten dersom hans merke går ut av bruk som følge av avvikling av siidaandelen, men tap av reindriftretten er ikke et vilkår for at SP artikkel 27 er krenket.

Det sentrale er, slik lagmannsretten ser det, at Jovsset Ánte Sara ikke vil være sikret et fortsatt økonomisk utbytte av reindriften etter reintallsreduksjonen. Selv om reindriftslovens bestemmelser om reintall og om reduksjon av reintall har en rimelig og objektiv begrunnelse ut fra reindriftslovens formål, har lagmannsretten lagt til grunn at det er en terskel for når et inngrep anses som legitimt også ved statlig regulering av reindriften, og at terskelen for ulovlig inngrep er overskredet i dette tilfellet. Inngrepet har ingen legitim begrunnelse ut fra interessemotsetninger mellom Jovsset Ánte Sara og den berørte urfolksgruppen. Konsultasjonene med reindriftsutøverne og Sametinget forut for vedtakelsen av reindriftsloven viser tvert i mot at det er sammenfall i interessene.

Lagmannsretten viser også til Olje- og energidepartementets vedtak av 11. november 2016 i klagesak vedrørende Kalvvatnan vindkraftverk i Bindal og Namsskogan kommuner, som illustrerer at et inngrep kan overstige terskelen for det tillatte etter SP artikkel 27 overfor en minoritetsgruppe. Saken gjaldt klage fra to reinbeitedistrikt over NVEs vedtak som ga konsesjon til å bygge og drive vindkraftverket, og hvor departementet kom til at det ikke var grunnlag for å gi konsesjon. Departementet uttrykte blant annet følgende om SP artikkel 27:

Departementet viser til redegjørelsen ovenfor der det framgår at SP Art. 27 slår fast at den enkelte reindriftsutøver ikke kan nektes retten til å drive med reindrift. Selv om det innen folkeretten gjelder et proporsjonalitetsprinsipp, oppstiller folkeretten en absolutt grense for hvilke tiltak som kan tillates. Der det er berettiget tvil om et tiltak kan gjennomføres innenfor folkerettens materielle urfolksvern, kan ikke den ordinære samfunnsmessige avveining legges til grunn for om konsesjon skal gis.

Den foreliggende saken gjelder retten til kulturutøvelse for et enkeltindivid. Det kan bidra til å senke terskelen for hva som skal anses som en krenkelse. Det skal langt mindre til for at et enkeltindivid skal anses å ha blitt nektet retten til å utøve sin kultur, enn for at en større eller mindre minoritetsgruppe skal anses å ha blitt nektet denne retten, jf. NOU 2007: 13, bind A, *Den nye sameretten*, side 195.

Lagmannsretten konkluderer etter dette med at Landbruks- og matdepartementets vedtak av 10. mars 2014, som pålegger siidaandelen til Jovsset Ante Sara å redusere antall rein i vårflokk i siidaandelen fra 116 til 114 dyr innen 31. mars 2013, fra 114 til 94 dyr innen 31. mars 2014 og fra 94 til 75 dyr innen 31. mars 2015, er ugyldig fordi vedtaket innebærer en krenkelse av Saras rett til å utøve sin kultur, jf. SP artikkel 27.

Med det resultat lagmannsretten har kommet til foran, er det ikke nødvendig å gjøre en inngående vurdering av om vedtaket også representerer en krenkelse av eiendomsvernet etter EMK P1-1. En slik vurdering vil ikke medføre endring i domsslutningen, og vil heller ikke ha andre rettslige konsekvenser enn det som følger av lagmannsrettens vurdering knyttet til SP artikkel 27.

7. Sakskostnader

Jovsset Ánte Sara har blitt innvilget fri sakførsel for tingretten og lagmannsretten. Der en part har fri sakførsel og motparten er et departement, skal den som har fri sakførsel ikke kreve at sakskostnadene betales til det offentlige, jf. Rt-2012-667 avsnitt 32. Sakskostnader tilkjennes derfor ikke.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist på grunn av stort arbeidspress ved domstolen.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

Anken forkastes.

Nils Asbjørn Engstad (sign.)   Brynhild Salomonsen (sign.)

Kristin Farstad (sign.)

Dokument i samsvar med undertegnet original:
Cecilie Kaknes (sign.)